

ZPRAVODAJ
SPOLEČNOSTI SBĚRATELŮ
ČESKOSLOVENSKÝCH KNIHTISKOVÝCH ZNÁMEK

č. 83

ročník 2015

Obsah 83. čísla Zpravodaje

Obsah 83. čísla Zpravodaje.....	2
Zaplacení příspěvku na rok 2016.....	2
Informace z jarního setkání sběratelů čs. knihtiskových známek	3
Pozvánka na podzimní knihtisk – 14. listopadu 2015 Pardubice.....	4
Specializovaná příručka HOLUBICE.....	5
Holubice - perforační otvory	7
Holubice 10 hal olivová, retuš R-10.....	8
Vzácné jubileum Bohumíra Pospíšila.....	9
Příručky a Zpravodaje knihtisku volně k dispozici na internetu	10
Katalog perfinů na Hradčanech.....	10
Telegram na účet.....	12
Retuš hodin u známky 10 haléřů I Hradčan.....	16
Další nová studie známek – Holubice 5 h, fialová – 7. tisková deska.....	18
Osvobozená republika – jak dál?.....	19
Osvobozená republika 50 h zelená – doplněk.....	21
Celistvosti se známkami OR jako novinové výplatné	22
Pokračování seznamu soukromě vydaných příruček	24

Zaplacení příspěvku na rok 2016

Příspěvky na rok 2016 zůstávají stále stejné, tj. **100 Kč pro sběratele do 70 let a 80 Kč pro sběratele nad 70 let**. Do Zpravodaje není vložena složenkou, protože platbu lze zaplatit buď:

- převodem na účet číslo: **2200718171/2010** (FIO banka), kde uvedte ve zprávě pro příjemce své jméno a příjmení. Jinak nejsme schopni odesilatele dohledat.
- nebo poštovní složenkou na adresu Moravec Jaroslav, Krynická 494, Praha 8, 181 00
- v Pardubicích na místě setkání.

Bankovní účet jsme si zřídili, protože v poslední době řada členů nechtěla financovat služby České pošty. Převod do jiné banky je levnější. Zřízení a vedení účtu máme zcela zdarma, proto ani zde nejsou poplatky navíc.

Informace z jarního setkání sběratelů čs. knihtiskových známek

Setkání konaného 21. března 2015 v Pardubicích se zúčastnilo cca 35 sběratelů, když 30 našich členů doplnili i někteří pardubičtí filatelisté.

Na začátku setkání se uskutečnily volby vedení Společnosti, za jejich organizaci a vyhodnocení výsledků děkujeme kolegům Košťálovi a Nouzeckému. Z 25 platných volebních lístků vykrystalizovalo sedmičlenné vedení v následujícím složení:

Jiří Kašpar	předseda a garant emise Holubice,
Josef Chudoba	tajemník a šéfredaktor Zpravodaje,
Zdeněk Rákosník	místopředseda a garant Osvobozené republiky
Jaroslav Moravec	pokladník a distributor studií
František Hamr	garant emise Hradčany
Václav Košťál	garant „novinových“ a výstavnické činnosti
Bohumír Paleček	revizor účtů

Na anketní dotaz, uvedený na volebním lístku, odpověděly 2/3 našich členů kladně a potvrdilo tak svůj zájem o krátkou odbornou informaci zařazenou na počátek našich setkání. Protože zaměření sběratelských zájmů našich členů jsou většinou specifická, bylo na schůzce vedení rozhodnuto, že tato odborná informace bude vždy zaměřena na některou z knihtiskových emisí. Ta bude předem ve Zpravodaji ohlášena. Pro zájmovou skupinu bude vyčleněn větší stůl, kde se zájemci o nabízenou tematiku na počátku setkání soustředí.

Na podzimní setkání (14. listopadu v Pardubicích) je nabízena problematika známek emise Holubice, doplněná o ukázky ze sbírek známek, celistvostí a části výstavního exponátu. Garantem tohoto setkání bude Ing. Kašpar.

Protože pražští kolegové do domluveného termínu přes svůj příslib nezajistili na příští schůzku (14. listopadu) vytipovaný objekt v ul. Politických vězňů (gratis, poblíž hlavnímu nádraží), proto byla opět zamluvena místnost na tento termín v pardubické restauraci Pivovarka. Ve stejném termínu je v Pardubicích i velká celostátní burza známek.

Z jarního setkání se z rodinných důvodů omluvil kolega Moravec (pokladník). Ti kdo platí příspěvky hotově, mohou příspěvek na rok 2015 uhradit výjimečně až na listopadové schůzce, spolu s příspěvky na rok 2016. Pokud budete platit převodem z účtu, uveďte, že platíte i za rok 2015.

- vedení Společnosti -

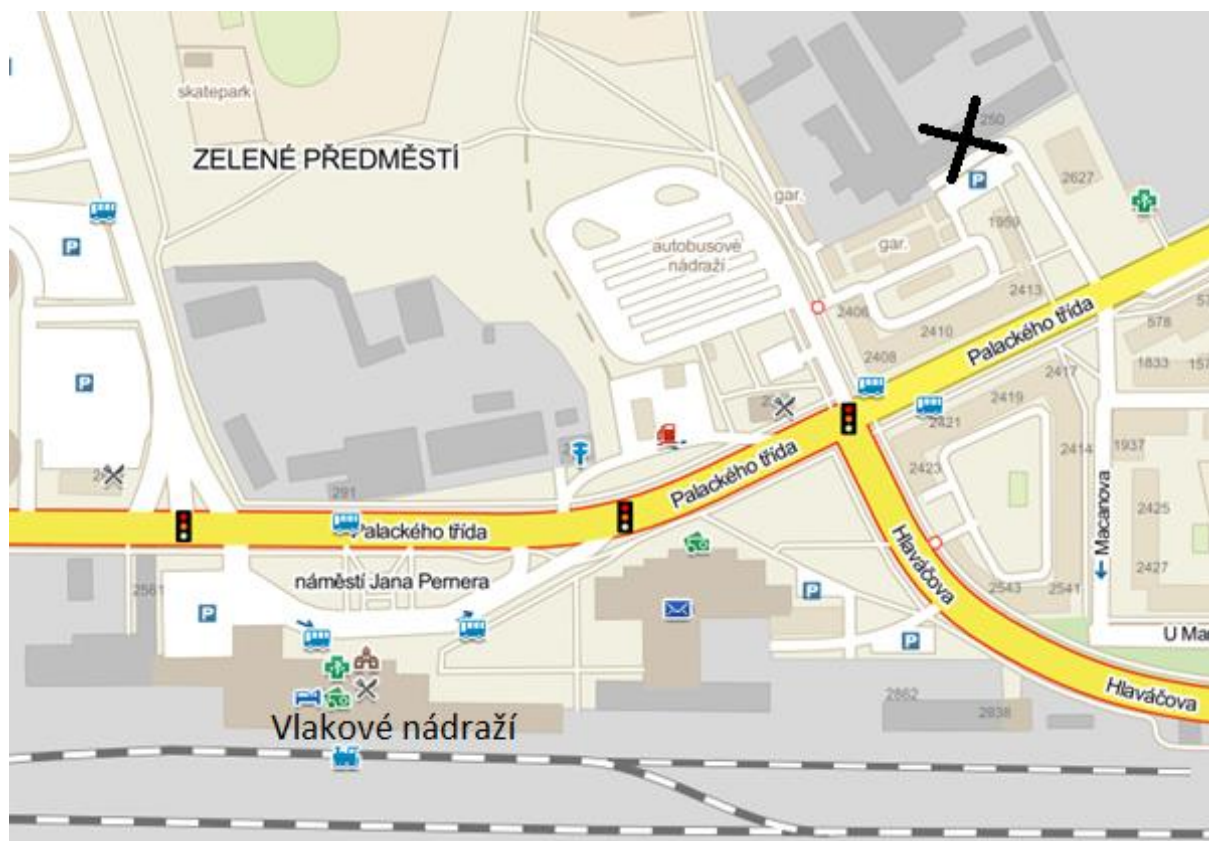
Pozvánka na podzimní knihtisk – 14. listopadu 2015 Pardubice

Druhá letošní schůzka naší Společnosti se bude konat v sobotu 14. listopadu 2015 od 9 do 12 hodin ve velkém salónu restaurace Pivovarka, která je součástí pardubického pivovaru. Místo schůzky je vzdáleno cca 5 minut pěšky od pardubického vlakového nádraží a cca 2 minuty pěšky od autobusového nádraží (viz mapka).

V běžném provozu bude přilehlá restaurace, což dává možnost na popovídání a občerstvení (káva, čaj, 7 druhů piva a jiné) a zájemci zde mohou i poobědvat.

Termín byl zvolen tak, že ve stejný den se bude konat v Kulturním domě na Dukle i tradiční celostátní burza známek. Ta začíná již od 7 hodin, takže je možné i tuto navštívit. Navíc bude otevřená i prodejna Filatelie Pardubice vzdálená od místa konání setkání cca 12 minut pěšího přesunu.

Po velmi dobrých zkušenostech se skalní knihtiskaři setkají již v pátek večer u pivka na blíže upřesněném místě, kde si příjemně popovídají. Pokud někdo bude chtít zajistit ubytování v levnějším hotelu, informujte redaktora Zpravodaje, který ubytování zajistí. Na jarním setkání se nás v pátek setkala deset.

Nová knižní publikace

Specializovaná příručka HOLUBICE

- dokončena, vytištěna, k odebrání –

K distribuci je připravena Specializovaná příručka pro sběratele známek a celistvostí emise Holubice (dále jen Příručka) autorů Jiřího a Martina Kašparových a Jaroslava Moravce (reprodukce titulní strany).

Příručka je rozdělena do dvou částí, monografické a specializované. Monografická část obsahuje nejen shrnutí faktografických dat, ale i kapitoly věnované způsobu tisku těchto známek jak z leptaných, tak galvanoplastických tiskových desek (TD) a jejich zoubkování. Dále pak pojednání o odchylkách v obrazu a kresbě známek z hlediska nejen jejich vzniku, ale i jejich přenosu v jednotlivých fázích tisku ze stokusových TD. Je zde uvedeno i detailní uspořádání TD pro zamýšlené sešitkové vydání.

Specializovaná část je pro jednotlivé nominální hodnoty emise Holubice, od nejnižší (5 h) po nejvyšší (30 h) jednotně zpracována. Uvedené informace se týkají data vydání, platnosti, nákladu a počtu použitých TD, resp. použitého zoubkování. Další uvedené skutečnosti mají charakter ryze specializované sběratelský, zaměřený na odchylky v obrazu a kresbě známky.

Nejprve jsou uváděny odchylky, které se vyskytují na stejném známkovém poli (ZP) na více TD, tj. vady sestavy a negativu, dodatečné vady negativu, vady matrice. Následují další sběratelsky významné vady a retuše s určeným ZP a TD. Všechny uvedené položky jsou doloženy i detailním vyobrazením, na kterém jsou příslušné odchylky ještě zvýrazněny šipkami.

cenové údaje u jednotlivých položek jsou uvedeny v obvyklých třech sloupcích, tj. pro známky nepoužité s perfektním lepem, známky razítkované a známky použité poštovním provozem na řádně prošlých celistvostech. Rozlišeno je i ocenění podle použitého zoubkování (hřebenové, řádkové, ležmý hřeben).

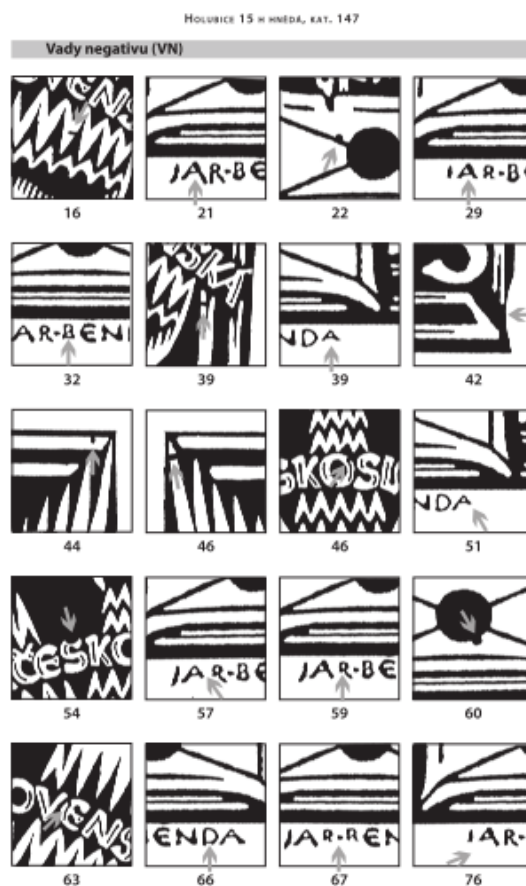
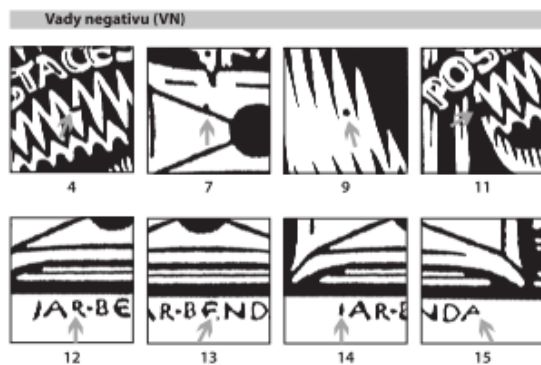
U známek Holubice 5 h fialová, 10 h olivová a 20h, II. typ jsou jako další řazené informace o známkách ze sešitkového vydání, tj. výčet všech odchylek, které se na těchto známkách (a tudíž i na úzkých či širokých protichůdných dvojicích) mohou vyskytnout, včetně jejich ocenění.

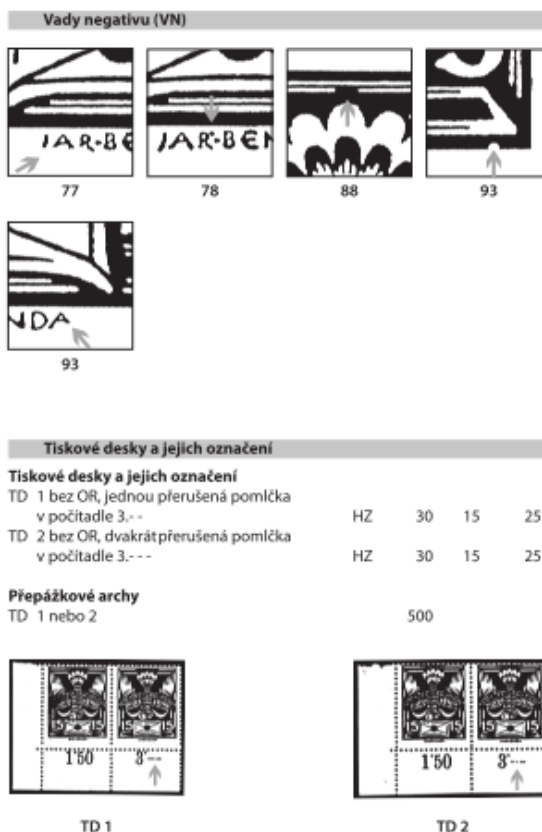
Poslední částí je pro každou nominální hodnotu kapitola věnovaná tiskovým deskám a jejich označení. Kromě verbálního popisu a ocenění jsou zde vyobrazeny všechny existující deskové značky. Pro ilustraci jsou uvedeny obrázky str. 90 až 101, tj. známky 15 h.

Holubice 15 h hnědá (kat. 147)

Celý náklad známek (21 770 000 kusů) byl vytištěn dvěma leptanými TD, zhotovenými podle stejného negativu. Znamky se objevily v oběhu 5. 6. 1920 a jejich platnost skončila stejně jako u většiny známek emise Holubice 29. 2. 1932. K oddělování známek bylo použito výhradně hřebenové zoubkování 14.

Vady negativu (VN)	**	⊙	⊠
ZP 4, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 29, 32, 39, 42, 44, 46, 51, 54, 57, 59, 60, 63, 66, 67, 76, 77, 78, 88 a 93	HZ	15	8
Další deskové vady s určeným ZP a TD	HZ	12	7
TD 1 nebo 2			10
Nevydané (nezoubkované) známky		100	
nezoubkované v původní barvě s lepem		150	
nezoubkované s určeným ZP a TD		150	
černotisk s určeným ZP a TD			

Příručka byla zpracována a je přednostně určena členům naší Společnosti. Je ve formátu A5, má 154 stran a její cena je 300 Kč bez poštovného. Zájemci, pokud tak již dříve neučinili, si Příručku mohou objednat u pokladníka Společnosti p. Jaroslava Moravce, Krynická 494, 181 00 Praha 8. S ním si mohou domluvit buď zaslání poštou, nebo přímý odběr na podzimním setkání v Pardubicích.

- vedení Společnosti -

Holubice - perforační otvory

V roce 2014 vydali pánové Martin Kašpar, Jaroslav Moravec, Jiří Kašpar studii „Deskové značky a poznávací znaky stokusových tiskových desek známek Holubice“. Podle této studie jsem si začal porovnávat a uspořádat svoji sbírku a přitom jsem přišel u některých hodnot na vynechané perforační otvory pravděpodobně na části nákladu, které tato studie neuvádí. Jedná se o hodnotu 5 hal modrá, kde u 100 ZP TD 2 - 26 jsou vynechané tyto otvory:

- Není chybějící perforační otvor.
- Na pravé straně je chybějící 9. PO shora a na levé straně 12 PO shora.

Na přiloženém obrázku je toto ZP bez vynechaných otvorů a další dvě známky mají tyto otvory vynechané. Pokud vezmeme v úvahu levou stranu známky, tudíž by měl být vynechaný PO i u ZP 99.

U hodnoty 10 hal olivová se vynechaný perforační otvor objevuje u 100. ZP, TD 2 - 25, jedná se o 7 PO shora na pravé straně a vynechaný PO se vyskytuje i pod tímto 100 ZP v dolním okraji pod DZ.

Václav Košťál

Holubice 10 hal olivová, retuš R-10

Dobrý den, chtěl jsem vám oznámit můj nový poznatek ohledně specialisované příručky Holubice. Zjistil jsem, že tiskovou desku retuše R-10, která je evidovaná v příručce. Nahlédnutím do tiskové desky 3-29 jsem určil přítomnost retuše, a proto budu rád, když tento poznatek bude uveden v podzimním Zpravodaji. Přikládám obrázek retuše.

Novotný Jiří

Mám zájem o výměnu známek Hradčany razítkované a to monografické deskové vady a dále typy, podtypy, odchylky, razítka apod. E-mail: novotny.stepanov@seznam.cz .

Vzácné jubileum Bohumíra Pospíšila

V těchto dnech se dožívá v plné svěžesti významného jubilea (90 let) nestor a propagátor Osvobozené republiky Ing. Bohumír Pospíšil. Bohumír se zaměřil především na studium OR a napsal tři výborné souhrnné studie na známky 30, 185 a 250 hal, podle kterých lze rozlišit prakticky téměř každé známkové pole. Jeho největším objevem však bylo rozlišení 1. a 2. desky OR 185 h. Tento vynikající objev až po 70 ti letech od vydání této známky však nedošel patřičného ocenění, dokonce nebyl v té době ani zařazen do specializovaných příruček. Také publikoval několik desítek článků – buď v našem Zpravodaji, nebo v časopisech Merkur Revue, Filatelie a ve zpravodaji Společnosti pro poštovníctví v českých zemích 1938 – 1945. Za svoji publikační a výstavnickou činnost získal Čestné uznání 1. stupně od Svazu filatelistů.

Jubilant je zároveň úspěšným vystavovatelem známek Osvobozená republika, kde si musel protrpět nepochopení exponátu jurymany. V té době se hodnotily známky pouze podle jejich ceny a nikoliv podle vzácnosti. Vysvětlit, že známka za korunu může být unikátní, byl nadlidský výkon. Na první výstavě v Trutnově 1994 získal, dnes již těžce jurymany obhajitelnou, velkou bronzovou medaili. Následovalo zlepšování a opakované úpravy exponátu. Prvním významným výsledkem na Mezinárodní výstavě Praga 98 byla stříbrná medaile, a hned na další národní výstavě v Holešově 1999 pozlacená medaile. Následovaly zlaté úspěchy na výstavách Brno 2000, Ostropa Jihlava 2003, Národní výstava Žďár nad Sázavou 2004, Evropská výstava Brno 2005, Hradec Králové, Světová výstava Praga 2008 a Mezinárodní výstava Zagreb 2013. Cesta exponátu „Osvobozená republika“ dokazuje, že se lze i na poli knihtiskových emisí dostat ke zlaté medaili. – Mimochodem, je to sice náročná práce na dlouhou dobu, ale nechcete se také inspirovat a vytvořit exponát?

Oslavencovou druhou celoživotní láskou je jeho básnická tvorba. Píše od mládí, někdy pod pseudonymem Míla Hulínský. Knižně publikoval 26 básnických sbírek, které najdou čtenáři v knihovnách. Za tuto svou činnost by zařazen do seznamu osobností města Hulína.

Bohumíre, kamaráde, přeji Ti hodně zdravíčka, úspěchů a životního elánu do dalších let.

Pepa Chudoba

Příručky a Zpravodaje knihtisku volně k dispozici na internetu

V posledních letech začal fungovat soukromý projekt, kdy se na internetové stránky www.filaso.cz publikují starší filatelistické časopisy. V současnosti zde jsou publikovány prakticky veškeré Filatelie od roku 1950 až do roku 2005. Každý uživatel internetu si tak může zcela zdarma stáhnout jakýkoliv časopis a následně si ho uložit do svého počítače. Uložení starších časopisů lze ušetřit drahocenné místo ve své knihovně.

Společnost knihtisku nezůstala pozadu a starší Zpravodaje (do roku 2010) také zveřejňuje na výše uvedených internetových stránkách. Hlavním smyslem je, že získáme do našich řad další sběratele, kteří mají zájem o knihtisk.

Protože akce s uveřejňováním Zpravodaje měla úspěch, budou se od listopadu zveřejňovat postupně i příručky, které vydala naše společnost. Začneme Hradčany od nejnižších hodnot a dále budeme pokračovat přes emise TGM, Holubice a Osvobozenou republiku až k dopltním. Ačkoliv stáhnutí starších příruček bude zdarma, naše společnost nebude trazit, protože uveřejňované příručky byly prodávány pouze za kopírovací náklady.

Abychom informovali i další sběratele o možnosti stáhnout si příručky a Zpravodaje, budeme příručky zveřejňovat postupně. Při té příležitosti ke každé hodnotě bude na pokračování uveřejněn v časopise Filatelie článek, kde budou u každé hodnoty shrnuty nejdůležitější objevy, zajímavosti a otevřené otázky, které je vhodné vyřešit. Jako ukázka informací, které budou uvedeny ve zmíněném seriálu článků, je článek uveřejněný ve Zpravodaji týkající se retuše hodin na známce 10 hal.

Pepa Chudoba

Katalog perfinů na Hradčanech

Není časté, aby se na stránkách Zpravodaje knihtisku objevil článek o perfinech. Dnes však rád udělám výjimku, protože tento rok začal vycházet na pokračování ve zpravodaji „Perfiny“ katalog perfinů na Hradčanech. Na tento katalog se čekalo několik let, vzpomínám si, že přibližně před deseti lety vyšla žádost o pomoc i na stránkách knihtisku. Katalog zatím vychází jako příloha zpravodaje, autoři by jistě mohli uvažovat o vydání i mimo společnost.

V katalogu je zaznamenáno v současnosti známých 371 perfinů, což je asi 35 % ze všech z území Československa. Na každé stránce katalogu je zaznamenáno 6 perfinů, a u každého z nich je jeho vyobrazení, katalogová čísla známek na kterých se perfiny vyskytují, informace o majiteli, domicil a bodové ohodnocení. Vzácnost může být zcela odlišná od posledního katalogu z roku 1987, protože některé perfiny se mohou na Hradčanech vyskytovat vzácně (nebo naopak téměř výhradně).

Co velmi potěší knihtiskaře je seznam známek na kterých se perfin vyskytuje s rozdělením, zda se jedná o nezoubkovanou nebo zoubkovanou známku. Bohužel není uveden rozměr zoubkování nebo otevřená / zavřená spirála. V katalogu se objevují drobné chybičky, kdy některé známky vyksytující se pouze nezoubkované jsou uvedené jako zoubkované (a naopak).

Nyní k samotné společnosti. Společnost zahrnuje přibližně 100 sběratelů z Česka a Slovenska, kteří střídavě vydávají celkem 4 čísla ročně, každý v rozsahu 24 stran. Sympatické je, že si v časopise organizují aukci zajímavého materiálu. Protože objevy nových perfinů jsou dnes velmi řídké, tak se časopis zaměřuje především na zajímavé použití na celistvostech a informace o firmách a jejich činnosti. Dále se objevuje použití perfinů na zajímavých známkách. Sběratelé se sházejí dvakrát ročně, vždy v jiném městě. V případě zájmu o členství ve společnosti kontaktujte jejího předsedu Vladislava Beneše z Vysokého Mýta, e-mail: vlabes@seznam.cz (nebo lze kontaktovat redaktora Zpravodaje knihtisku).

V minulém roce byly vydány jako přílohy katalogu POFIS katalogy perfinů, které se nacházejí na známkách protektorátu a ČSR II. Ačkoliv těchto perfinů je jen několik desítek a tvoří tím pádem jen několik stránek, vysbírat je, je takřka celoživotní dílo.

Připravuje se i nový katalog, který by nahradil dnes již legendární Maxův katalog z roku 1987. Oproti minulému vydání přibude přibližně 100 nových perfinů, u řady z nich bylo provedena pozitivní identifikace jejího uživatele a nejnáročnější práce je ve zjištění doby používání. U perfinů, kde může docházet k záměně, budou uvedeny kresby s vyznačením nejvýraznějších rozdílů.

Josef Chudoba

A16,1 – A30		PERFINY NA ZNÁMKÁCH HRADČANY	
	A16,1 AEG Brno/Brünn	+ AEG - Elektrotechnická akc. spol., filiálka Brno + Elektrické přístroje N 3, 5, 8, 10, 11, 12, 16, 20, 22 8 Z 4, 6, 7, 8, 9, 13 10	
	A17 A.F. Cukmantl ve Slezsku/Zuckmantel in Schlesien	+ Albert Förster + Kamenický průmysl N 5, 9, 10, 11, 12 26 Z 7, 11 32	
	A27 A.G./1831 Praha/Prag	+ Assicurazioni Generali v Terstu + Všeobecná pojišťovna proti úrazům a škodám N 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22 4 Z 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 22 4 SZ 8 30 <small>Poznámka: perfin byl ražen diagonálně, často špatně vyražený, ocenění jen za úplný perfin, chybí dva otvory v písmenu G.</small>	
	A28 A.H. Ústí nad Labem/Aussig X/5	+ Antonín Hübl + Velkoobchod sukrem a výrobky z ovčí vlny N 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 4 Z 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 17, 22 10 SZ 20, 25 32	
	A29 A.H. Tisá/Tyssa	+ Augustin Hieke + Továrna na knoflíky a kovové zboží N 3, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 19, 20, 21, 24 10 Z 4, 7, 8, 11, 13, 17, 22 14	
	A30 A.H. Praha/Prag	+ Antonín Hübl + Velkoobchod sukrem a výrobky z ovčí vlny N 3, 5, 8, 11, 15, 16, 20, 22 12 Z 8, 11, 22 26	
- 8 -			
		PERFINY NA ZNÁMKÁCH HRADČANY	
	A32 AH/S Pílníkov/Pilnikau	N 15, 20 40 Z 17 48	
	A33 AJ Liberec/Reichenberg	+ Adolf Jakob + Výroba jemného vojenského sukna a zboží z ovčí vlny N 4, 20 32 Z 4, 11, 13 26	
	A36 A.K. Šmideberk/Schmiedeberg in Böhmen/ Schmiedeberg, BHM (Fabrik Kalla)	+ Anton Kalla + První rudohorské továrny na rybi konzervy, plechové a dřevěné obaly, loutky a výrobky z papíroviny „SOLID“ N 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 4 Z 1, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 17, 22 5 SZ 1, 2, 3, 5, 8, 17, 20, 21, 22 CDV 10 12	
	A37 A.K. Bratislava/Pozsony	+ APOLLO Kőgalajfinomítógýár Rt. (APOLLO – rafinéria minerálních olejov a.s.) N 15, 17, 19, 20, 22 20 Z 4, 22 28	
	A45 ALPA Královo Pole/Königsfeld I. Mhr.	+ Josef Veselý (později Veselý & Chládek) + Továrna kosmetických přípravků a francovky ALPA N 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 15, 17, 20 10 Z 4, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 17 14	
	A48 A.&M. Košice/Kassa	+ Adriányi & Markó + Veľkoobchod železom N 17 48 Z 17 48	
- 9 -			

Telegram na účet

Poslední celina, která má vytištěnou známku emise Hradčany a kterou jsem ještě nezmínil je tzv. telegram na účet – CTÚ 1. Tento formulář má vytištěnou známku 5 h v kresbě „e“ a sloužil k úvěrovému podávání telegramů. Rozměr má 228 x 182 mm a je dvoudílný, spodní část je oddělená perforací a sloužila jako stvrzenka. Obdobné telegramy, ale s vytištěnou známkou Osvobozená republika, byly tištěny v tiskových arších po osmi kusech. Můžeme předpokládat, že obdobně byly tištěny i telegramy se známkou 5 h Hradčany. Bližší podrobnosti se lze dozvědět v Katalogu čs. celin II. díl.

Nás však zajímá vytištěná známka a zejména její vtaħ ke známkám výplatním. Bohužel tyto telegramy jsou poměrně vzácné a tak studium známky je obtížnější než u jiných celin. Podařilo se mi od kolegů dostat ke třem kusům, které jsem si mohl podrobně prohlédnout, z nichž dva měli totožnou známku. Získal jsem ještě dalších 8 fotokopii. Žádná z nich však neměla vytištěnou známku odlišnou od mnou prohlížených. Mám tedy k dispozici jen dvě různé známky. Pokud byly tištěny po osmi kusech, znám jen jednu čtvrtinu tiskové formy.

The image shows a historical Czech telegram form titled "Telegram na účet". The form is divided into several sections. At the top, it has fields for "Druh" (Type), "Země určení" (Destination), "Místo určení" (Destination place), and "Místo podání" (Delivery place). The central part contains a 10-h stamp and a 5-h stamp, both with a "POSTAČ" logo. Below the stamps, there is a large area for the message, followed by a section for "Odesílatel" (Sender) and "Příjemce" (Receiver). At the bottom, there is a section for "Stvrzenka na K h" (Receipt for K h) and "Úřední razítko" (Official stamp). The form is perforated at the bottom edge.

Telegram na účet CTÚ 1

Obě známky, které znám vytištěné na telegramu, mají 4. spirálu uzavřenou, tedy ve druhém typu. Vějíř pravé holubice je nahoře i vpravo přerušený, podle Monografie I tedy s původní deskovou vadou označovanou --. Porovnáme-li je se známkami vytištěnými v této kresbě, tak opravenou 4.

spirálu na II. typ mají tiskové desky I až IV. Ponechanou deskovou vadu, neopravený vějíř pravé holubice, má z těchto čtyř tiskových desek jen III. a IV. tisková deska. Nahodile se však vyskytuje i na dalších tiskových deskách. Zajímavé je i porovnání paprsků v obloze.

Jedna ze známek na telegramu, které jsem mohl studovat, má sekundární deskovou vadu bílý bod na spojnici 4. a 5. spirály. Tato vada je na I., II. a IV. tiskové desce, které mají 4. spirálu ve II. typu. Zde je tedy možnost porovnání.

Telegram – ZP 71.

Na spojnici 4. a 5. spirály bílý bod.
zeslabený levý rám u dolního rohu,
charakteristické paprsky v obloze.

I. tisková deska – ZP 71.

Na spojnici 4. a 5. spirály bílý bod, na rámu nad
6. a 7. spirálou výstupky, číslice 5 dole vylomena,
charakteristické paprsky v obloze.

II. tisková deska – ZP 71.

Na spojnici 4. a 5. spirále dole bílý bod,
Na 3. Věži vlevo nahoře bod, pravá nožka A
v CHA delší.

IV. tisková deska – ZP 71.

Na spojnici 4. a 5. spirály bílý bod,
P nahoře spojeno s linkou, ovál vylomený pod
O v SLO.

Při porovnání známek podle paprsků lze vyloučit známku z I. tiskové desky, která má málo nevýrazných paprsků. Druhá tisková deska má paprsků naopak více a nebe nad chrámem je skoro šrafované. Nejvíce podobné jsou paprsky z IV. tiskové desky.

U druhé známky mám k dispozici jeden telegram a dvě fotokopie. Jejich shodnost je určena otiskem hřebu pod dolním rámem vpravo pod štítkem. Kromě zcela neuzavřené 4. spirály, neuzavřeného horního a pravého obrysu vějíře pravé holubice a paprsků jsem našel tři společné deskové (?) vady: vpravo nahoře přerušovaný bílý obrys 6. spirály, vylomený dolní rám pod číslicí 5 a poškozený pravý rám za holubicí. Na fotokopiích je ještě šikmo nahoru vybíhající levý horní roh. Na telegramu je bohužel poškozen perforací. Žádná z těchto vad není sekundární a tak není možno určit konkrétní známkové pole jako u první popisované známky.

Co tedy o známkách na telegramu vím. Podle typu 4. spirály mohu vyloučit použití známek z V. až VIII. tiskové desky. Podle paprsků v obloze a sekundární deskové vady 71. známkového pole mohu vyloučit I. II. a III. tiskovou desku. Zůstává tedy jako nejpravděpodobnější použití štočků ze IV. tiskové desky. Tu však vylučují deskové vady na telegramech.

Z toho tedy, pokud se nemýlím, vychází, že byla ještě další tisková deska této hodnoty, tedy v pořadí devátá, která byla rozřezána na jednotlivé štočky pro použití k tisku na telegram. Tisk známek hodnoty 5 h v kresbě „e“ byl zahájen 23. července 1919 – I. a II. tisková deska. III. a IV. tisková deska potom v prosinci 1919. Telegramy byly používány od III. čtvrtletí 1919. Výroba a použití další tiskové desky pro rozřezání na štočky pro tisk známky na telegram byla tedy nutná. Vždyť i pro další celiny se známkou Hradčany byly použity zvlášť zhotovené tiskové desky.

Od roku 1921 byla známka 5 h Hradčany nahrazena známkou 40 h Osvobozená republika. Platnost obou těchto celin byla ukončena 15. srpna 1928, kdy byly nahrazeny podobným blanketem, ale se známkou Státní znak. Tedy po poměrně dlouhé době.

Mezi sběrateli je mnoho zkusmých tisků, případně makulatur a tak by stálo za úvahu zkusit u nich určit známkové pole a desku. Třeba se podaří najít otisk z této doposud neznámé tiskové desky. Pokud některý sběratel – čtenář našeho Zpravodaje má Telegram na účet s jinou než mnou uváděnou známkou budu vděčný za zaslání skenu na hafso@seznam.cz.

Při studiu známky a napsání článku jsem použil: Z. Ryvola: Hradčany 5 h kresba V, rekonstrukce přepážkových archů, Dr. F. Kubát: Monografie československých známek a F. Beneš: Československé celiny 1918 – 1992.

Na závěr jednu prosbu. Pro dokončení rekonstrukce přepážkového archu hodnoty 15 h Hradčany ze VII. tiskové desky potřebuji známku z 24. a 38. známkového pole. Rád koupím razítkovanou stříhanou, ale i zoubkovanou. Případně i nerazítkované. Mohu nabídnout nejen koupi, ale i výměnu a to jak razítkovaných, nerazítkovaných, stříhaných i zoubkovaných. Těším se na nabídky.

Hamr František, 392 01 Soběslav 448/III.

Poznámka redaktora:

Při sestavování článku týkající se Telegramů na účet jsem si uvědomil, že musí existovat více variant známkového štočku, protože existuje ve třech jazykových mutacích. A to české, česko – německé a slovenské. V katalogu na celiny II. díl jsou zobrazeny všechny tři jazykové mutace, přičemž vada ze ZP71, která je uvedena výše se vyskytuje na české mutaci.

Nyní se ve 43. aukci celin a poštovní historie Milana Černíka jako los 511 prodává slovenský telegram na účet, kde známkový štoček je odlišný od výše uvedených. Proto přikládám jeho obrázek.

Telegram na účet – slovenská mutace

Aby situace byla ještě složitější, uvádí katalog celin dva druhy zoubkování, kterým bylo možné odtrhnout stvrzenku. U české a slovenské mutace zoubkování $11 \frac{1}{2}$ a u německé $13 \frac{3}{4}$. Na českém telegramu bylo zjištěno 128 perforačních otvorů, na německém 151 otvorů a na slovenském 126

otvorů. Což odpovídá rozměrům zoubkování u českého (ř. 11,25), u německého (ř. 13,25) a u slovenského (ř. 11,1). Drobné odchylky od zoubkování mohou být způsobeny buď špatným počítáním otvorů a především menším rozměrem telegramu než je uváděn.

Retuš hodin u známky 10 haléřů I Hradčan

Na známkách se na známkovém poli 91 vyskytuje velmi oblíbená desková vada – hodiny na věži, která byla na všech tiskových deskách určených pro tisk známek retušována. U prvních dvou desek se méně často vyskytuje retuš, a opačně u 3. a 4. TD je z důvodu pozdější výroby TD vzácnější desková vada. Dle Zpravodaje knihtisku jsou známy první výskyty známek s retuší s následujícími daty: 1. TD – 18. dubna 1919; 2. TD – 22. března 1919 (zde se pravděpodobně jedná o chybu v razítku); 3. TD – 18. května 1919 a konečně 4. TD – 18. dubna 1919.

Další kontrolní znaky jsou následující:

- 1. TD – horní rám s nárůstkem nad 3. spirálou. Od vrcholu vějířku levé holubice šikmá čára.
- 2. TD – levý rám nad ČE porušený, které se následně rozšířilo od výzdoby před Č až k S.
- 3. TD – ve 2. srdci vpravo tečka. Levý rám s nárůstkem u horního rohu.
- 4. TD – ve 2. srdci vpravo tečka. Nad 4. věží není paprsek. Slunce přerušeno v 9:45 a ukončeno ve 3 hodiny.

Provedení retuše dělalo tiskárně velké problémy, protože desková vada tvořila prohlubeň v tiskové desce, kterou bylo třeba nějakým způsobem vyplnit. Tiskárna neměla s tímto typem retuší zkušenosti, proto experimentovala a je to znát na výsledcích.

Retuš u první tiskové desky byla provedena odmaštěním tiskové desky, zakápnutím kovu a následným zabroušením. Zabroušení nedopadlo nejlépe, přidaný kov byl níže než okolí a proto se u retuše objevuje okrouhlá světlina charakterizující původní vadu.

Retuš na druhé a třetí desce byla provedena obdobně zakápnutím kovu a věže na tiskové desce byly následně přimáčknuty ještě kleštěmi. To mělo za následek poškození paprsků kolem věže a celkově odlišný vzhled 1. a 2. věže.

Retuš na čtvrté desce byla provedena odlišně v tom, že na desce nebyl přidáván kov, ale věže byly pouze přiškrceny k sobě kleštěmi. Vypadají jako rozevřené nůžky. V roce 1986 bylo K. Paděrou zjištěno, že existují exempláře, kde druhá věž je značně odchlípnuta od první věže a tvoří s ní 30° úhel. Tato varianta je velmi vzácná a autor článku ji označil jako první variantu retuše. Do dnešního dne bylo objeveno několik desítek exemplářů.

S názorem K. Paděry, že se jedná o první retuš, nemohu souhlasit. Dle mého názoru se jedná o poškozenou retuš, která je uvedena v Monografii. Vyvozují to z následujícího: 1) Věže, které byly na tiskové desce přimáčknuty k sobě, měly vlivem stříhu menší pevnost než okolní materiál a mohli se spíše vylomit. 2) Pokud by vzácná varianta byla první retuš, nebylo by prakticky možné provést

opravu pomocí kleští – ještě více by se poškodil kov v okolí. Retuš by se mohla provést pouze napájením nového kovu, což je značně obtížné a projevilo by se to na vzhledu retuše. 3) Datum použití vzácné varianty retuše je až z roku 1920, s daty mnohem pozdějšími než běžná varianta (například v článku vyobrazená známka 22. ledna 1920, na obrázku prosinec 1920, další exemplář prodávaný na podzimní aukci Profilu má datum 26. března 1920). Navrhuji tedy opravu v katalogu, kdy bude uveden záznam pro retuš a pro poškozenou retuš. Relativní vzácnost u obou případů zůstane stále stejná. Uvítám názory ostatních sběratelů k této problematice.

Josef Chudoba

DV – 1. TD

Retuš – 1. TD, časný datum retuše na 1. TD – 18. dubna 1919

DV – 2. TD

Retuš – 2. TD

DV – 3. TD – pozdní použití vady

Retuš – 3. TD

DV – 4. TD

Retuš – 4. TD

4. TD – poškozená retuš

Další nová studie známek – Holubice 5 h, fialová – 7. tisková deska

Pro členy Společnosti sběratelů čs. knihtiskových známek byla zpracována další studie známek Holubice 5 h. Jde o 7. TD, která byla použita pouze pro tisk známek ve fialové barvě a je první TD, u které byly u této emise použity ochranné rámy. Jsou šestilinkové, nepřerušované a bez záměrných deskových značek. Rozlišení je pak možné pouze podle charakteristických tvarů ochranných ráků. K oddělování známek z této TD bylo použito převážně hřebenové zoubkování 14, pouze malá část nákladu byla opatřena řádkovým zoubkováním 13 ¾.

HOLUBICE 5 h, fialová

*7. tisková deska
rekonstrukce přepážkového archu*

*Jaroslav Moravec
Jiří Kašpar*

2015

Popisovaná 7. TD byla zhotovena podle 2. negativu a na jejím otisku se vyskytuje retuš dodatečné vady negativu na ZP 24, vady sestavy na ZP 26 a 51, další vady 2. negativu i dodatečné vady 2. negativu a velké množství deskových vad.

Cena studie (viz obr. titulního listu) ve formátu A4 je 150.- Kč, v provedení A5 pak 90.- Kč. K ceně se účtuje poštovné. Objednávky adresujte na Jaroslava Moravce, Krynická 494, 181 00 Praha 8. Neposílejte peníze předem.

- autoři -

Osvobozená republika – jak dál?

Na jarním setkání Společnosti sběratelů Československých knihtiskových známek v březnu 2015 jsem byl zvolen do výboru SSČSKZ, kde jsem byl pověřen řízením sekce Osvobozená republika.

Když jsem se zamýšlel nad tím, jak a čím mohu v této funkci přispět, rozhodl jsem se sestavit a zveřejnit témata (okruhy), kterým (dle mého názoru) by bylo dobré se při studijním sbírání emise Osvobozená republika věnovat.

Studium je ukončeno u většiny tzv. dvoudeskových hodnot, to jest u hodnot OR 20 h, OR 25 h, OR 40 h I. typ, OR 150 h, OR 185 h a OR 250 h. U těchto hodnot přepokládám, že někdo naváže na zveřejněné studie autorů pp. Chvalovského, Kašpara, Košťála a Pospíšila a na základě vlastního studia doplní a následně v našem Zpravodaji zveřejní identifikační znaky dosud neurčených známkových polí. Nevylučuji ani prokázání některých nových retuší, zvláště pak u hodnoty OR 185h.

Hodnota **OR 50 h červená**. O této hodnotě byly vydány dvě studie pp. Chvalovským a Kašparem. Navíc se studiem štočků, použitých jednak pro tisk známek této hodnoty a současně pro tisk CDV 24, věnoval pan Chvosta.

Hodnota **OR 30 h**. O této hodnotě byly vydány tři studie p. Krejným a Pospíšilem. Zde je prostor pro rekonstrukci tiskových desek TD 3 a TD 4, pro prokázání pořadí tisku u TD 7, TD 8 a TD 9 a v neposlední řadě o potvrzení, resp. vyvrácení hypotézy a počtu 10-ti tiskových desek.

Hodnota **OR 40 h II. typ**. O této hodnotě byla vydána řada studií autorů pp. Chvalovského a Košťála. Zde mne napadá myšlenka, zda nebyl celkový počet tiskových desek sudý.

Hodnota **OR 60 h**. O této hodnotě byla postupně vydána celá řada studií pp. Chvalovským, Kmínkem a Matysem. Je potěšitelné, že se studiu této hodnoty věnují i mladší kolegové, např. pan Brabec. Zde je možno pracovat na rekonstrukci TD 11-14, zvláště pak TD 12 a TD 13. Dále je třeba provést rekonstrukce a určit pořadí výroby tiskových desek s vadami matrice. Domnívám se, že tato hodnota dává možnost na zpracování a prezentování specializovaného výstavního exponátu.

Hodnota **OR 50 h zelená**. Tuto hodnotu zmiňuji jako poslední nejen proto, že je, co se týká studia a jejího popisu, nejobsáhlejší, ale zatím asi i nejméně probádaná. O této hodnotě byly vydány studie pp. Chvalovským, Chvostou a Rákosníkem.

Zde je možné studium zaměřit na:

- rekonstrukci levé poloviny tiskových desek TD 3 a TD 4,
- prokázání pořadí tiskových desek TD 3 a TD 4,
- rekonstrukce tiskových desek z druhého období výroby (kromě již hotových TD 6 a TD 9),
- rekonstrukce tiskových desek z třetího období výroby = TD s vadami matrice.

Velmi si vážím mravenčí práce pana Pernici při snaze o elektronické zpracování známých vad na této hodnotě.

Domnívám se, že i tato hodnota dává možnost na zpracování a prezentování úzce specializovaného výstavního exponátu. Vzpomínám na specializovaný exponát pana Vežranovského o korespondenčních lístcích s vytištěnou známkou OR 50 h zelená. Možná by se po vydání studie dopisnic s motivem Osvobozená republika 50 h panem Chvostou našel sběratel, který by o této problematice zpracoval specializovaný exponát.

Vzhledem k tomu, že já své studium zaměřuji právě na tuto hodnotu, chtěl bych požádat majitele archů známek OR 50h zelená o zapůjčení archů k prostudování a zdokumentování. (po předchozím dohovoru poštovné tam i zpět včetně pojištění uhradím a anonymitu zaručím).

Jsem si vědom, že tento seznam témat (okruhů) nemůže být úplný a některá témata (okruhy) jsou jen mými hypotézami, které mohou být studiem vyvráceny. Jsem si vědom i toho, že u některých zkušenějších sběratelů vyloudily výše uvedené řádky úsměvy (snad ne úšklebky).

Rád bych, aby výše uvedené řádky byly hlavně podnětem pro mladší sběratele začínající se studiem a pro ty zkušenější odrazovým můstkem k dalšímu studiu a následnému publikování svých zjištění v článcích na stránkách Zpravodaje, popř. ve vydaných studiích.

Rovněž budu rád, když tento článek prokáže, že emise Osvobozená republika není ukončenou a uzavřenou emisí pro specializované sbírání a studium.

Zájemcům o studium a specializované sbírání jednotlivých hodnot emise Osvobozená republika nabízím osobní pomoc. Mohu nabídnout k prohlédnutí (ke studiu) poměrně velkou zásobu pásek a bloků jednotlivých hodnot, rád poskytnu konzultaci při nejasnostech při studiu, popř. pomohu při formulaci článku do Zpravodaje o nových poznatcích. V neposlední řadě mohu nabídnout řadu svých dublet k výměně (prodeji).

Zdeněk Rákosník

(po přestěhování)

Hlavní 543

691 67 Šakvice

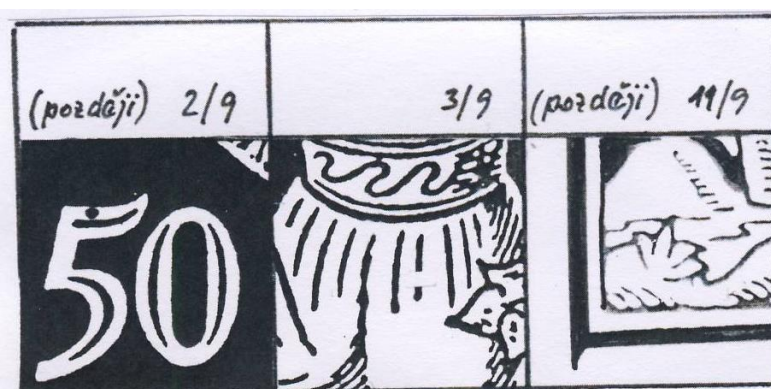
POZOR změna adresy autora článku a garanta Osvobozené republiky.

Osvobozená republika 50 h zelená – doplněk

ke Studii tiskové desky 9

Od vydání Studie tiskové desky 9 se mi podařilo získat dvě pásky a jeden blok známek pocházejících z této tiskové desky. Vyskytují se na nich 3 nové deskové vady, ve studii neobsažené. Zájemcům je nabízím k doplnění studie a k dalšímu využití.

- ZP 2 = barevný bod v horní části praporku levé číslice 5 (později),
- ZP 3 = přerušovaná šestá svislá šrafa pod pasem,
- ZP 11 = prodloužený levý dolní roh obrazu známky.

Zdeněk Rákosník

Celistvosti se známkami OR jako novinové výplatné

Již delší dobu se zabývám sbíráním celistvostí vyfrankovaných známkami Osvobozená republika a to jak frankaturou jednoznámkovou, tak i frankaturou násobnou a barevnou. Podařilo se mi sesbírat pěknou kolekci těchto celistvostí na novinových páskách (rukávech) z novinových (tiskovinových) zásilkách do zahraničí.

Jak bylo upraveno vypláčení novinových zásilek do ciziny? V I. a II. tarifním období (TO) bylo novinovými známkami možno vyplácet i zásilky do následnických zemí Rakouska-Uherska a do Německa, ve III. a IV. TO již jen do Rakouska a v V. TO do Rakouska, Polska a Jugoslávie. Z předpisu lze vyvodit, že do ostatních zemí bylo u tiskovin poštovné hrazeno výplatními známkami.

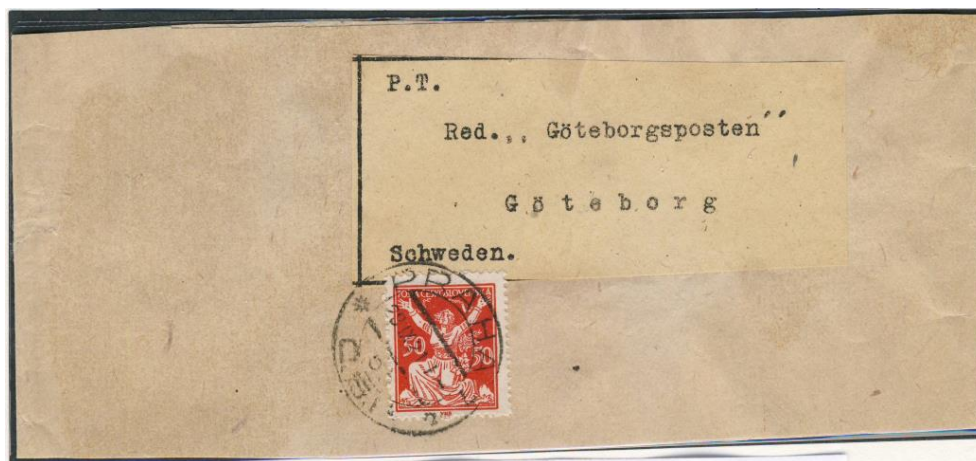
To dokládají i následující celistvosti z mé sbírky.

Novinová páska na zásilku do ciziny nad 100 g, odeslanou z Prahy 77 dne 28. září 1921 (IV. tarifní období). Základní sazba 0,25 Kč za každých 50 g.

Novinový rukáv odeslaný do 150 g odeslaný do ciziny. Odeslaný z Aše 1 dne 22. 4. 1921 – IV. TO. Tarif: základní sazba 0,25+2x příplatek za každých 50 g, správně frankováno.

Novinová páska na zásilku do ciziny odeslaná z Prahy 1 dne 17. února 1921 (4. TO). Tarif základní sazba 0,25 za každých 50 g, správně frankováno.

Prameny:

Klim J, Schodelbauer V.: Československo 1918 – 1939, Merkur-revue, spol. s r.o., Brno 2002

Kašpar J.: Zprav. č.. 47/1998

Chudoba J.: Zprav č. 70/2009

Hamr F.: Zprav č. 71/2009

Zdeněk Rákosník

Pokračování seznamu soukromě vydaných příruček

(pokračování z čísla 81)

Hospodářství a věda

Paděra K, Moravec J., Látal J.

Hospodářství a věda 1920 400 h

Látal J. Hospodářství a věda 1923 300 h

Spěšné známky

Ryvola Z. Spěšná 1919 2 h, rekonstrukce 1. až 4. tiskové desky

Moravec Z. Spěšná 10 h červenohnědá

Novinové známky

Kolesar E. Novinová 2 h, souhrnná studie (vydáno na CD)

Kolesar E. Novinová 5 h, souhrnná studie (vydáno na CD)

Kolesar E. Novinová 6 h, souhrnná studie (vydáno na CD)

Kolesar E. Novinová 10 h, souhrnná studie (vydáno na CD)

Kolesar E. Novinová 20 h, souhrnná studie (vydáno na CD)

Kolesar E. Novinová 30 h, souhrnná studie (vydáno na CD)

Kolesar E. Novinová 50 h, souhrnná studie (vydáno na CD)

Kolesar E. Novinová 100 h, souhrnná studie (vydáno na CD)

Zpravodaj Společnosti sběratelů československých knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, ale nejméně 2x do roka. Za redakční úpravy odpovídají a na přípravě se podílí členové společnosti. Za obsah článků odpovídají jejich autoři. Neprochází jazykovou úpravou. Rukopisy, články, připomínky a nové poznatky či jinou korespondenci zasílejte na adresu:

Josef Chudoba, Křížová 1614/8, 463 11 Liberec 30,

Telefon: 603 472 395, e-mail: josef.chudoba@tul.cz